

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA PRÁVA

Společník ve společnosti s ručením omezeným

Partner in the Limited Liability Company

Student: Eva Pravňanská

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Martina Krügerová, Ph.D.

Ostrava 2013

Zadání bakalářské práce

Student: **Eva Pravňanská**

Studijní program: B6208 Ekonomika a management

Studijní obor: 6208R011 Ekonomika a právo v podnikání

Téma: **Společník ve společnosti s ručením omezeným**
Partner in the Limited Liability Company

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Charakteristika společnosti s ručením omezeným
 3. Postavení společníka ve společnosti s ručením omezeným
 4. Úprava postavení společníka ve společenské smlouvě společnosti s ručením omezeným
 5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

- DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. 3. vyd. Praha: ASPI, 2008. 428 s. ISBN 978-80-7357-344-7.
- HEJDA, Jan. *Zánik účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným*. Praha: Linde, 2010. 264 s. ISBN 978-80-7201-798-0.
- JOSKOVÁ, Lucie a Pavel PRAVDA. *Obchodní zákoník 2012 – úplné znění s úvodním komentářem*. 8. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2012. 112 s. ISBN 978-80-247-4030-0.

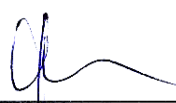
Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Martina Krügerová, Ph.D.**

Datum zadání: 23.11.2012

Datum odevzdání: 10.05.2013

JUDr. Bohuslav Halfar
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Prohlašuji, že jsem celou práci, včetně všech příloh, vypracovala samostatně. Přílohu č. 3, danou mi k dispozici, jsem samostatně doplnila.

V Ostravě dne 10.5.2013

.....

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucí mé bakalářské práce, Ing. Martině Krügerové, Ph.D., za pomoc při jejím zpracování, odborné vedení a konzultace.

Obsah

1. Úvod	4
2. Charakteristika společnosti s ručením omezeným.....	6
2.1. Založení a vznik společnosti s ručením omezeným	7
2.1.1. Založení společnosti s ručením omezeným.....	7
2.1.2. Vznik společnosti s ručením omezeným.....	8
2.2. Společenská smlouva	8
2.3. Orgány společnosti s ručením omezeným.....	12
2.4. Zrušení a zánik společnosti s ručením omezeným	16
2.4.1. Zrušení společnosti s ručením omezeným	16
2.4.2. Zánik společnosti s ručením omezeným	17
3. Postavení společníka ve společnosti s ručením omezeným.....	18
3.1. Práva a povinnosti společníků.....	18
3.1.1. Práva společníků	18
3.1.2. Povinnosti společníků	22
3.2. Účast společníka ve společnosti s ručením omezeným.....	25
3.2.1. Vznik účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným.....	26
3.2.2. Zánik účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným	27
4. Úprava postavení společníka ve společenské smlouvě společnosti s ručením omezeným	31
4.1. Charakteristika společnosti GSP s.r.o.	31
4.2. Společenská smlouva GSP s.r.o.	34
4.3. Návrhy úprav ve společenské smlouvě společnosti GSP s.r.o.	38
5. Závěr.....	41
Seznam použité literatury a pramenů	43
Seznam zkratk	45
Seznam příloh.....	47

1. Úvod

Jedním z nejdůležitějších rozhodnutí každého začínajícího podnikatele je volba právní formy podnikání. V České republice mají podnikatelé dvě základní možnosti pro podnikání. První varianta je podnikat jako fyzická osoba neboli živnostenské podnikání. Druhou možností je podnikat jako právnická osoba neboli založit obchodní společnost. V případě volby druhé možnosti se podnikatelé dále musí rozhodnout, jakou právní formu si zvolí. Toto rozhodnutí sice není nevratné, právní formu lze v průběhu podnikání měnit, ovšem její změna s sebou nese jisté komplikace (např. změnu společenské smlouvy) a také finanční náklady. Mohou si vybrat pouze z těch právních forem, které výslovně upravuje obchodní zákoník. V současné době je to veřejná obchodní společnost, komanditní společnost, společnost s ručením omezeným, akciová společnost, evropská společnost a evropské hospodářské zájmové sdružení.

Tato bakalářská práce je zaměřena pouze na společnost s ručením omezeným a to především na společníky v této právní formě obchodní společnosti.

Cílem bakalářské práce je aplikovat teoretické poznatky o společnosti s ručením omezeným, především o jejích společnících, na společenskou smlouvu vybrané společnosti s ručením omezeným.

Metody využívané v této bakalářské práci jsou především analýza, pomocí které bude vytvořen teoretický základ a syntéza, která je nedílnou součástí analýzy. Pomocí syntézy budou sledovány vzájemné souvislosti mezi jednotlivými složkami dané problematiky a jednotlivé části budou propojeny v jeden celek. V praktické části bude využita metoda srovnávání, kdy budou jednotlivá ustanovení společenské smlouvy společnosti s ručením omezeným srovnávány se zněním obchodního zákoníku a bude posouzena jejich správnost a účelnost.

V první části této bakalářské práce bude obecně charakterizována společnost s ručením omezeným. Má-li se práce zabývat společníkem ve společnosti s ručením omezeným, je nezbytné v první řadě popsat samotnou společnost s ručením omezeným. V kapitole bude stručně popsáno založení společnosti s ručením omezeným, její struktura a také zánik společnosti.

Druhá část bude věnována postavení společníka ve společnosti s ručením omezeným. V první polovině bude vytvořen přehled práv a povinností společníka ve společnosti

s ručením omezeným a druhá polovina této části bude zaměřena na účast společníka ve společnosti s ručením omezeným.

Třetí část práce bude orientována na konkrétní společnost s ručením omezeným. Poznatky z teoretické části zde budou aplikovány na společenskou smlouvu společnosti se zaměřením na úpravu postavení společníka v této společenské smlouvě. Společenská smlouva bude nejprve zhodnocena. Bude posouzeno, zda obsahuje všechny zákonem stanovené náležitosti a jestli není některé z jejích ustanovení v rozporu se zákonem. Dále bude zhodnoceno, jestli daná společenská smlouva odpovídá současně situaci ve společnosti. Závěrem pak budou navrženy možné úpravy společenské smlouvy.

2. Charakteristika společnosti s ručením omezeným

Společnost s ručením omezeným patří k nejmladším právním formám obchodních společností. Právní úprava společnosti s ručením omezeným byla reakcí na potřebu vytvořit takovou formu obchodní společnosti, která by omezovala rozsah ručení společníků a zároveň, aby její vnitřní struktura nebyla příliš složitá. Poprvé se právní úprava s.r.o. objevila v Německu, kde byl roku 1892 schválen Říšským sněmem zákon o společnosti s ručením omezeným. Tento zákon se stal vzorem pro právní úpravy v celé řadě dalších zemí. V současné době patří společnost s ručením omezeným k nejrozšířenějším právním formám obchodních společností (Dvořák, 2008).

Společnost s ručením omezeným je popsána v části druhé hlavě I. Dílu IV. Obchodního zákoníku v § 105 až § 153.

Z ustanovení § 56 odst. 1 ObchZ vyplývá, že společnost s ručením omezeným je obchodní společností. Uvádí se zde, že „*Obchodní společnost je právnickou osobou založenou za účelem podnikání.*“ U společnosti s ručením omezeným a u akciové společnosti je připuštěna i možnost založení za jiným účelem, než je podnikání, pokud to zvláštní právní předpis nezakazuje. Obchodní společnosti lze podle určitých převažujících znaků označit za osobní obchodní společnosti nebo kapitálové. Základní znaky osobních a kapitálových obchodních společností jsou přehledně uvedeny v tabulce Tab. 2.1. Společnost s ručením omezeným je označována za společnost kapitálového typu s prvky osobní společnosti. To, co přibližuje společnost s ručením omezeným k osobním obchodním společnostem je obvyklá účast společníků na její činnosti a veškerém životě společnosti.

Společnost s ručením omezeným musí povinně vytvářet základní kapitál, jehož výše je aktuálně stanovena na 200 000 Kč. Tato výše základního kapitálu je platná od 1. 1. 2001. Společnosti, které vznikly před tímto datem, mohly vytvořit základní kapitál ve výši 100 000 Kč. Po novele zákona, nebyly tyto společnosti povinny navýšit základní kapitál na současných 200 000 Kč. V praxi je proto možné setkat se se společnostmi s ručením omezeným, jejichž základní kapitál je 100 000 Kč. Vkladem je myšlen souhrn peněžních prostředků nebo jiných penězi ocenitelných hodnot, které se společník zavazuje vložit do společnosti za účelem nabytí nebo zvýšení účasti ve společnosti. Společníci mohou do společnosti vložit vklad peněžitý i nepeněžitý. V případě nepeněžitého vkladu musí být jeho hodnota zjištělná a vklad musí být hospodářsky využitelný ve vztahu k předmětu podnikání společnosti.

Tab. 2. 1 – základní prvky osobní a kapitálové obchodní společnosti

Osobní prvky obchodní společnosti	Kapitálové prvky obchodní společnosti
Osobní intenzivní vztah je společností, účast na činnosti	Pouhý kapitálový, méně intenzivní vztah, větší nezávislost na společnících
Společníci ručí za závazky neomezeně	Ručení společníků je omezené, nebo žádné
Vedení společnosti i jednání navenek je svěřeni společníkům, společnost nemá vnitřní orgány	Zákonem vymezená soustava orgánů, které společnost řídí a jednají navenek; v orgánech nemusí být společníci
Vklady nejsou zásadně povinnost, nepovinný základní kapitál	Snadnější převoditelnost podílu
Při zániku účasti společníka se společnost zásadně ruší	Vklady jsou povinné, minimální výše je předepsaná zákonem. Základní kapitál je povinný.
	Zánik účasti společníka nemá na trvání společnosti vliv.
	Lze i jiné než podnikatelské účely

Zdroj: ŠILHÁN, Josef. *Přednáška z obchodního práva v praxi*. 5. 10. 2012, vlastní zpracování.

2.1. Založení a vznik společnosti s ručením omezeným

Jak tvrdí Dvořák (2008, s. 55) „proces konstituování společnosti lze rozdělit na dvě základní etapy, a to na fázi zakládání a na fázi vzniku společnosti. Česká právní úprava mezi oběma fázemi důsledně diferencuje. Teprve úspěšným ukončením druhé fáze je tento proces skončen. Výsledkem tohoto procesu je existence nového subjektu práv a povinností, nové právnické osoby.

Samo založení je nezbytnou podmínkou vzniku společnosti. Bez důkazu platného založení společnosti nemůže dojít k jejímu zápisu do obchodního rejstříku.“

2.1.1. Založení společnosti s ručením omezeným

Společnost s ručením omezeným může být založena jedním nebo více společníky, maximálně však může mít 50 zakladatelů a společníků. V případě, že má společnost více, než jednoho společníka, je založena uzavřením společenské smlouvy. Pokud má společnost pouze jednoho společníka, pak se zakládá uzavřením zakladatelské listiny. Oba tyto zakládající dokumenty musí mít formu notářského zápisu.

Před podáním návrhu na zápis společnosti do obchodního rejstříku musí být z každého nepeněžitého vkladu splaceno nejméně 30% a každý nepeněžitý vklad musí být splacen ve výši 100%. Celková hodnota vkladů musí být alespoň 100 000 Kč. Toto platí v případě zakládání společnosti více společníky. V případě, že společnost zakládá pouze jediný společník, musí být všechny vklady splaceny v plné výši.

Po úspěšném sestavení a podepsání společenské smlouvy nebo zakladatelské listiny je ukončena fáze zakládání společnosti.

2.1.2. Vznik společnosti s ručením omezeným

Návrh na zápis společnosti do obchodního rejstříku musí být podán k příslušnému rejstříkovému soudu nejpozději do 90 dnů od založení společnosti nebo od doručení živnostenského nebo jiného oprávnění k podnikání. Návrh musí být podán na speciálním formuláři. Poplatek za zápis společnosti s ručením omezeným do obchodního rejstříku činí v současné době 6 000 Kč. Rejstříkový soud zapíše společnost do obchodního rejstříku do pěti pracovních dnů od podání návrhu.

Společnost s ručením omezeným vzniká dnem zápisu do obchodního rejstříku. Tímto dnem se společnost stává právnickou osobou, která má svá práva, ale také povinnosti.

Ode dne, kdy společnost vznikne, musí dodržet následující lhůty pro registraci k určitým státním institucím. Do 8 dnů se musí zaregistrovat u okresní správy sociálního zabezpečení, pokud má společnost hned při svém vzniku nějaké zaměstnance, stejně tak do 8 dnů se musí zaregistrovat u zdravotních pojišťoven a 30 dnů má na registraci u příslušného finančního úřadu (Doleček, 2012).

2.2. Společenská smlouva

„Společenská smlouva je právním úkonem zakladatelů, kterým vyjadřují zákonem stanoveným způsobem svůj společný úmysl založit společnost s ručením omezeným a současně vymezují její charakter“ (Horáková, 2006, s. 64).

Jestliže má společnost s ručením omezeným pouze jediného zakladatele, nemůže se tak stát společenskou smlouvou, jelikož smlouva je dvoustranný nebo vícestranný právní úkon. V tomto případě se jedná pouze o jednostranný právní úkon, jehož výsledkem je zakladatelská listina. Pro zakladatelskou listinu platí stejná pravidla jako pro společenskou smlouvu. Zakladatelská listina může být v průběhu trvání společnosti s ručením omezeným

nahrazena společenskou smlouvou. Stane se tak v případě, že do jednočlenné společnosti vstoupí nový společník. Platí to také obráceně. Pokud zanikne účast jednoho ze společníků ve společnosti a zůstane v ní pouze jediný společník, nahradí se společenská smlouva zakladatelskou listinou.

Společenská smlouva musí mít formu notářského zápisu. Notářský zápis musí obsahovat místo, den, měsíc a rok úkonu, jméno a příjmení notáře a jeho sídlo, jméno, příjmení, bydliště a datum narození účastníků a jejich zástupců, prohlášení účastníků o tom, že jsou způsobilí k právním úkonům, údaj, jakým způsobem byla ověřena totožnost účastníků, obsah úkonu, údaj o tom, že byl zápis po přečtení účastníky schválen, podpisy účastníků nebo jejich zástupců, otisk úředního razítka notáře a jeho podpis (Doleček, 2012).

Ve společenské smlouvě je upraveno založení společnosti, ale také vnitřní poměry společnosti, vztahy mezi společníky a vztah mezi společností a jejími společníky a další. Existují určité povinné (obligatorní) náležitosti, které musí společenská smlouva obsahovat. Tyto náležitosti můžeme najít v § 110 ObchZ a jsou to firma a sídlo společnosti, určení společníků uvedením firmy nebo názvu a sídla právnické osoby nebo jména a bydliště fyzické osoby, předmět podnikání (činnosti), výši základního kapitálu a výši vkladu každého společníka včetně způsobu a lhůty splácení vkladu, jména a bydliště prvních jednatelů společnosti a způsob, jakým jednají jménem společnosti, jména a bydliště členů dozorčí rady, pokud se zřizuje, určení správce vkladu, jiné údaje, které vyžaduje ObchZ.

Naproti tomu existují také určité nepovinné (fakultativní) náležitosti. Záleží pouze na zakladatelích, jestli některou z těchto náležitostí budou mít ve své společenské smlouvě upravenou, či nikoliv. Jak již bylo řečeno, jsou to sice nepovinné náležitosti, ale úprava alespoň některých z nich se doporučuje. Tyto fakultativní náležitosti můžeme rozdělit na dvě skupiny. Do první skupiny patří ty náležitosti, které jsou obvyklé. Společenské smlouvy tyto náležitosti většinou obsahují a obchodní zákoník na ně obvykle pamatuje. Příkladem může být ujednání o neděditelnosti obchodního podílu. V § 116 odst. 2 ObchZ se můžeme dočíst, že společenská smlouva může dědění obchodního podílu vyloučit, nejde-li o společnost o jediném společníku. Ve druhé skupině bychom pak našli tzv. nahodilé náležitosti, které nejsou pro společenskou smlouvu tolik obvyklé a ani obchodní zákoník na ně sám výslovně nepamatuje. Příkladem může být poskytování zvláštních sociálních výhod zaměstnancům společnosti nad rámec určený obecnými pracovněprávními předpisy (Dvořák, 2008).

Mezi fakultativní náležitosti společenské smlouvy patří např.:

- odchylný způsob dorovnání hodnoty nepeněžitého vkladu při poklesu jeho hodnoty,
- způsob výplaty vypořádacího podílu,
- určení, zda se společnost zakládá na dobu určitou nebo neurčitou,
- vydání stanov,
- vytvoření emisního ázia,
- modifikace výše úroku z prodlení při zpoždění se splácením nepeněžitého vkladu,
- jiný způsob stanovení výše obchodních podílů jednotlivých společníků,
- nepřevoditelnost obchodního podílu na jiného společníka,
- možnost převodu obchodního podílu na jinou osobu,
- vyloučení přechodu obchodního podílu na právního nástupce společníka,
- vyloučení děditelnosti obchodního podílu, s výjimkou jednočlenných společností,
- zákaz rozdělení obchodního podílu,
- zmocnění valné hromady k uložení příplatkové povinnosti společníkům na tvorbu vlastního kapitálu,
- rozšíření práv společníků nad zákonný rámec,
- způsob rozdělení zisku,
- udělování prokury,
- vyšší počet hlasů přítomných společníků potřebných k usnášeníschopnosti valné hromady,
- větší než zákonný počet hlasů k přijetí usnesení valné hromady,
- lhůty pro svolání valné hromady,
- postup pro svolávání valné hromady,
- omezení jednatelského oprávnění jednatelů,
- větší než zákonný rozsah zákazu konkurence,
- rozšíření zákazu konkurence na společníky,
- zřízení dozorčí rady,
- vyloučení přednostního práva na zvýšení vkladů společníků,
- lhůta pro využití přednostního práva na zvýšení vkladů společníků,

- lhůta pro výplatu vypořádacího podílu,
- důvody pro zrušení společnosti,
- zmocnění valné hromady k rozhodnutí o zrušení společnosti,
- pravidla pro výpočet likvidačního zůstatku.

Změna společenské smlouvy

Společenskou smlouvu lze změnit několika způsoby, resp. z několika důvodů.

Společenská smlouva může být kdykoli změněna, a to dohodou všech společníků. U tohoto způsobu musí být zachována forma notářského zápisu.

Druhým způsobem, jak změnit společenskou smlouvu je výslovné usnesení valné hromady o změně společenské smlouvy. Podle § 125 odst. 1 písm. d) ObchZ má toto rozhodnutí valná hromada ve své působnosti. V tomto případě musí být pořízen notářský zápis o rozhodnutí orgánu právnické osoby. Tento notářský zápis musí obsahovat schválený text změny obsahu společenské smlouvy. Nezbytnou součástí notářského zápisu je také uvedení všech společníků, kteří pro změnu společenské smlouvy hlasovali.

Dalším důvodem pro změnu společenské smlouvy je změna na základě zákona, který připouští přijetí určitých rozhodnutí, jež společenskou smlouvu mění. Příkladem může být rozhodnutí valné hromady o vyloučení jednoho ze společníků. Toto rozhodnutí má za následek nutnou změnu společenské smlouvy. V těchto případech není nutné pořizovat o rozhodnutí notářský zápis (Dvořák, 2008)

„Čtvrtým způsobem je, když společenská smlouva na základě zákonného zmocnění sama připouští, že valná hromada je oprávněna ji změnit i v těch případech, kdy toto právo zákon valné hromadě nepřiznává“ (Dvořák, 2008, s. 66). Příkladem je, že společenská smlouva určí, že určité rozhodnutí spadá do působnosti valné hromady. O tomto rozhodnutí valné hromady je nutné pořídit notářský zápis.

Posledním způsobem je změna společenské smlouvy na základě jiné právní skutečnosti. Pokud zanikne účast jednoho ze společníků v dané společnosti a jeho obchodní podíl bude převeden, bude také zapotřebí změnit společenskou smlouvu a to konkrétně v osobách společníků.

Existuje ještě jeden způsob, jak může dojít ke změně společenské smlouvy a to přímo ze zákona. Tato situace nastala např. v roce 2001, kdy se ustanovení společenských smluv o

obchodním jménu a základní jmění změnila na ustanovení o obchodní firmě a základním kapitálu (Dvořák, 2008).

„Změna společenské smlouvy je účinná okamžikem, kdy o této změně valná hromada rozhodla, pokud v usnesení valné hromady nebyl stanoven pozdější okamžik účinnosti, anebo okamžikem, kdy nastala účinnost jakékoliv jiné právní skutečnosti, jejímž důsledkem byla změna společenské smlouvy. Jestliže však bylo rozhodnuto o skutečnosti, jejíž účinnost je podmíněna provedením zápisu do obchodního rejstříku, pak tato změna společenské smlouvy nabývá účinnosti až provedením příslušného zápisu. Nikdy však nemůže mít změna společenské smlouvy zpětnou účinnost“ (Dvořák, 2008, s. 67).

Pokud by bylo rozhodnuto o změně společenské smlouvy a následkem této změny by se obsah společenské smlouvy dostal do rozporu s ustanovením zákona, byla by tato změna neplatná.

Zrušení společenské smlouvy

Jak už bylo řečeno ve společenské smlouvě lze kdykoliv během trvání společnosti provádět změny. Vzhledem k tomu, že se jedná o nejdůležitější dokument v životě společnosti s ručením omezeným, nemůže být společenská smlouva nikdy zrušena, aniž by byla nahrazena jinou společenskou smlouvou. Společenská smlouva musí být zachována po celou dobu trvání společnosti s ručením omezeným.

Zrušit lze pouze určitá ustanovení společenské smlouvy, nesmí se však jednat o ustanovení obligatorní.

2.3. Orgány společnosti s ručením omezeným

Společnost s ručením omezeným je právnická osoba, proto nemůže jednat sama za sebe, tak jako tomu je u fyzické osoby. Musí proto mít určité orgány, které za ni jednají a rozhodují. Orgány společnosti s ručením omezeným můžeme rozdělit na orgány obligatorní a orgány fakultativní. Mezi obligatorní orgány patří valná hromada a jednatel, popřípadě více jednatelů. Fakultativní orgán je pouze dozorčí rada.

Členové orgánů společnosti s ručením omezeným musí být fyzické osoby starší 18 let a musí být plně způsobilé k právním úkonům.

Valná hromada

Valná hromada je nejvyšším orgánem společnosti s ručením omezeným. Valnou hromadu tvoří společníci společnosti. V případě, že má společnost pouze jednoho společníka, valná hromada se nekoná a její působnost vykonává tento jediný společník.

„Rozhodnutí společníka při výkonu působnosti valné hromady musí mít písemnou formu a musí být společníkem podepsáno. Forma notářského zápisu se vyžaduje v případech, kdy tak stanoví zákon“ (Švarc et. al., 2011, s. 138).

Valná hromada je oprávněna k vydávání rozhodnutí za podmínky přítomnosti společníků, kteří vlastní alespoň polovinu všech hlasů. Ve společenské smlouvě je možné stanovit vyšší minimální počet potřebných hlasů.

Podle § 125 ObchZ do působnosti valné hromady patří:

- schválení jednání učiněných jménem společnosti před jejím vznikem podle § 64,
- schvalování řádné, mimořádné a konsolidované a v případech stanovených zákonem i mezitímní účetní závěrky, rozhodování o rozdělení zisku nebo jiných vlastních zdrojů a o úhradě ztrát,
- schvalování stanov a jejich změn,
- rozhodování o změně obsahu společenské smlouvy, nedochází-li k němu na základě jiných právních skutečností (§ 141),
- rozhodování o zvýšení či snížení základního kapitálu nebo o připuštění nepeněžitěho vkladu či o možnosti započtení peněžitě pohledávky vůči společnosti proti pohledávce na splacení vkladu,
- jmenování, odvolání a odměňování jednatelů,
- jmenování, odvolání a odměňování členů dozorčí rady,
- vyloučení společníka podle § 113 a 121,
- jmenování, odvolání a odměňování likvidátora a rozhodování o zrušení společnosti s likvidací, jestliže to společenská smlouva připouští,
- schvalování smluv uvedených v § 67a,
- rozhodování o fúzi, převodu jmění na společníka, rozdělení a změně právní formy,

- schválení ovládací smlouvy (§ 190b), smlouvy o převodu zisku (§190a) a smlouvy o tichém společenství a jejich změn,
- schválení smlouvy o výkonu funkce (§ 66 odst. 2),
- schválení poskytnutí finanční asistence podle § 120a,
- další otázky, které do působnosti valné hromady svěřuje zákon nebo společenská smlouva.
- Neurčí-li společenská smlouva jinak, uděluje a odvolává valná hromada prokuru.
- Valná hromada se může vyhradit rozhodování věcí, které jinak náleží do působnosti jiných orgánů společnosti.

Působnost valné hromady, která je vymezena zákonem, může být společenskou smlouvou pouze rozšířena, nikoli omezena.

Valná hromada musí být svolána pravidelně alespoň jednou za rok a to do 6 měsíců od posledního dne příslušného účetního období. Pokud by se valná hromada nesešla po dobu 2 let vůbec, bylo by to důvodem pro soudní zrušení a likvidaci společnosti (Josková, Pravda, 2012).

Oprávnění ke svolání zasedání valné hromady mají jednatelé společnosti (je potřeba většinového rozhodnutí jednatelů, pokud společenská smlouva nestanoví něco jiného), menšinoví společníci (za splnění podmínek podle § 129 odst. 2 ObchZ), likvidátor (v mezích své působnosti), dozorčí rada (Dvořák, 2008).

Jednatelé

Jednatel, případně více jednatelů jsou statutárním orgánem společnosti s ručením omezeným. Ve společenské smlouvě musí být určeno, jakým způsobem mohou jednatelé za společnost jednat.

Jednatel se může stát tuzemská, fyzická osoba, starší 18 let, plně způsobilá k právním úkonům, bezúhonná ve smyslu zákona o živnostenském podnikání, u níž neexistuje překážka v provozování živnosti podle zákona o živnostenském podnikání a nemá překážku ve výkonu funkce (Švarc et. al., 2011).

Jednatelé jsou jmenováni valnou hromadou z řad společníků nebo jiných fyzických osob. Jednatelé mají na starost obchodní vedení společnosti. V případě, že má společnost více

jednatelů, při jejich rozhodování, je zapotřebí souhlas většiny jednatelů, pokud společenská smlouva nestanoví jinak. Jednatelé mají za úkol zabezpečit řádné vedení předepsané evidence a účetnictví, dále by měli vést seznam společníků a pravidelně je informovat o záležitostech společnosti (Běhounek, 2008).

Pro jednatele společnosti s ručením omezeným platí zákaz konkurence, což znamená, že nesmí podnikat v oboru stejném nebo obdobném oboru podnikání společnosti ani vstupovat se společností do obchodních vztahů, zprostředkovávat nebo obstarávat pro jiné osoby obchody společnosti, účastnit se na podnikání jiné společnosti jako společník s neomezeným ručením nebo jako ovládající osoba jiné osoby se stejným nebo podobným předmětem podnikání, a vykonávat činnost jako statutární orgán nebo člen statutárního nebo jiného orgánu jiné právnické osoby se stejným nebo obdobným předmětem podnikání, ledaže jde o koncern (§ 136 ObchZ).

Dozorčí rada

Dozorčí rada je orgánem fakultativním. To znamená, že jestli bude nebo nebude zřízena, záleží zcela na společnících společnosti.

Do působnosti dozorčí rady, podle § 138 odst. 1, spadá:

- dohlížení na činnost jednatelů,
- nahlížení do obchodních a účetních knih a jiných dokladů a kontrola tam obsažených údajů,
- přezkoumávání řádné, mimořádné a konsolidované, popřípadě i mezitímní účetní závěrky a návrhy na rozdělení zisku nebo úhradu ztráty a předkládání svého vyjádření valné hromadě,
- podávání zpráv valné hromadě ve lhůtě stanovené společenskou smlouvou, jinak jednou ročně.

Dozorčí rada musí mít alespoň 3 členy. Počet členů dozorčí rady není zákonem nijak omezen. Členy dozorčí rady může jmenovat valná hromada, společníci společnosti nebo jediný společník společnosti (Dvořák, 2008).

Členem dozorčí rady se může stát fyzická osoba starší 18 let, plně způsobilá k právním úkonům, bezúhonná, nenastala u ní překážka provozování živnosti, není zároveň jednatelem dané společnosti, nevztahuje se na ni zákaz výkonu funkce.

Podle § 139 odst. 4 se na členy dozorčí rady, stejně jako na jednatele společnosti, vztahuje zákaz konkurence.

2.4. Zrušení a zánik společnosti s ručením omezeným

Stejně tak, jako se od sebe liší fáze založení a vzniku společnosti, jak je popsáno v kapitole 2. 3., liší se od sebe také fáze zrušení a zániku společnosti. Fázi zániku společnosti musí nutně předcházet fáze zrušení společnosti. Fáze zrušení se dále skládá z dalších částí (Doleček, 2009).

2.4.1. Zrušení společnosti s ručením omezeným

Společnost může být zrušena buď na základě rozhodnutí společníků, nebo na základě rozhodnutí soudu. Ke zrušení společnosti na základě soudu může dojít pouze v případech, které jsou uvedeny v zákoně. Společnost může být zrušena buď s likvidací, nebo bez likvidace.

Zrušení společnosti s likvidací

Likvidací se rozumí likvidace obchodního jmění společnosti. Cílem je uspokojení všech věřitelů společnosti a rozdělení likvidačního zůstatku mezi společníky (Švarc et. al., 2011)

Zrušení společnosti s likvidací na základě rozhodnutí společníků, může nastat např. uplynutím doby, na kterou byla společnost založena, nebo dosažením účelu, pro který byla založena atd. Další důvody jsou uvedeny v § 68 odst. 3 ObchZ.

Důvody, na jejichž základě může soud rozhodnout o zrušení společnosti, jsou uvedeny v § 68 odst. 6 ObchZ. Jedním z nich je například, že společnost porušuje povinnost vytvářet rezervní fond nebo, že společnost pozbude oprávnění k podnikatelské činnosti.

Soud může zrušit společnost pouze na návrh státního orgánu nebo osoby, která osvědčí právní zájem.

Zrušení společnosti bez likvidace:

K tomuto způsobu zrušení společnosti může dojít pouze na základě dobrovolného rozhodnutí společníků. Při tomto způsobu zrušení společnosti musí její obchodní jmění včetně práv a povinností z pracovněprávních vztahů přejít na jejího právního nástupce. Proto se tento způsob jinak nazývá „přeměny obchodních společností“.

Přeměny obchodních společností jsou upraveny v samostatném zákoně o přeměnách obchodních společností a družstev (zákon č. 125/2008 Sb., v platném znění).

Možné způsoby přeměny obchodní společnosti jsou fúze, rozdělení, převod jmění na společníka, změna právní formy.

2.4.2. Zánik společnosti s ručením omezeným

Dnem zániku je den výmazu společnosti z obchodního rejstříku. V tento den také končí její právní subjektivita. Zánikem společnosti nezaniká ručení společníků. Společníci dále ručí za závazky společnosti, stejně tak, jako za trvání společnosti. Pokud se jedná o zrušení společnosti s likvidací, ruší společníci za její závazky do výše svého podílu na likvidačním zůstatku, nejméně však v rozsahu, v jakém za ně ručili za trvání společnosti (Švarc et. al., 2011).

3. Postavení společníka ve společnosti s ručením omezeným

Společnost s ručením omezeným musí mít vždy alespoň jednoho společníka. Maximální počet společníků je zákonem stanoven na 50 společníků. Společníkem může být jak fyzická tak právnická osoba. Pokud je ve společnosti s ručením omezeným pouze jediný společník, pak tato společnost nemůže být zakladatelem ani jediným společníkem jiné společnosti s ručením omezeným. Společník, fyzická osoba, může být jediným společníkem maximálně ve třech společnostech s ručením omezeným (Vše o s.r.o.).

3.1. Práva a povinnosti společníků

Každý společník společnosti s ručením omezeným má určitá práva, ale také povinnosti. Tyto povinnosti mu ukládá zákon a on je musí vždy bez výjimky plnit. Společníci mají právo si ve společenské smlouvě upravit obsah jednotlivých práv a povinností odchylným způsobem od obecné úpravy zákona. Nesmí se tak ovšem zprostit některých povinností. Stejně tak, pokud má společnost více společníků, není možné, aby každý z nich měl jiná práva a jiné povinnosti, nebo aby jeden společník měl pouze práva a jiný pouze povinnosti (Dvořák, 2008).

3.1.1. Práva společníků

Základní práva společníků ve společnosti s ručením omezeným jsou:

- právo hlasovací a kontrolní,
- právo na podíl na zisku,
- právo na vypořádací podíl,
- právo na podíl na likvidačním zůstatku.

Právo hlasovací a kontrolní

Společníci mají právo podílet se na správě záležitostí společnosti. Dále mají právo ukládat jednatelům pokyny a také kontrolovat jejich činnost.

Své hlasovací a kontrolní právo společníci uplatňují na valné hromadě. Společníci mají právo se valné hromady zúčastnit, není to však jejich povinností. Ve společenské smlouvě lze upravit, aby účast společníků na valné hromadě byla povinná. Pokud by tomu tak bylo, nesmí se zapomínat zohlednit jisté mimořádné skutečnosti, díky kterým lze neúčast společníka na valné hromadě omluvit. Kdyby se ve společenské smlouvě nenacházely žádné omluvitelné důvody pro neúčast společníka na valné hromadě, bylo by to v rozporu

s ustanovením § 3 odst. 1 ObčZ a § 265 ObchZ. Jestliže společenská smlouva neukládá povinnou účast na valné hromadě, nelze k této účasti společníky nutit, ani jim za jejich neúčast ukládat sankce. Pokud by však tato jeho neúčast měla za následek znemožnění výkonu práv a povinností ostatními společníky, byla by důvodem pro zrušení účasti společníka ve společnosti. Společník má právo se na zasedání valné hromady nechat zastoupit svým zmocněncem. Musí mu však za tímto účelem poskytnout písemnou plnou moc. Není přípustné, aby tímto zmocněncem byl jednatel nebo člen dozorčí rady dané společnosti (Dvořák, 2008).

Každý společník má jeden hlas na každých 1000 Kč svého vkladu, neurčuje-li společenská smlouva něco jiného (§ 127 odst. 2 ObchZ).

Za sporné se považuje právo společníka na informace o skutečnostech, které jsou obchodním tajemstvím společnosti. Je účelné, aby na tuto problematiku pamatovala společenská smlouva. Jak tvrdí Dvořák (2008, s. 160), je možné řešení této otázky v ustanovení § 18 ObchZ, podle něhož *„má podnikatel výlučné právo nakládat s obchodním tajemstvím, včetně svolení k jeho užití a stanovení podmínek tohoto užití.“*

Právo na podíl na zisku

Každý společník má právo na podíl ze zisku společnosti. Toto právo mu nemůže být odebráno, ani společenskou smlouvou.

Právo na podíl na zisku může být uplatňováno pouze za splnění určitých zákonem stanovených podmínek. Podle § 123 odst. 2 nelze k výplatě zisku použít základní kapitál, rezervní fond, ostatní kapitálové fondy ani prostředky, které by podle tohoto zákona, společenské smlouvy nebo stanov měly být použity k doplnění těchto fondů.

Podíly na zisku může společnost vyplácet pouze za předpokladu, že nějakého zisku dosáhla. Není přípustné, aby společnost vyplácela podíly na zisku a přitom byla ve ztrátě. Zda společnost dosáhla zisku nebo ztráty se posuzuje na základě účetní závěrky.

Hodnota vyplacených podílů na zisku nesmí překročit hospodářský výsledek za příslušné účetní období vykázaný v účetní závěrce snížený o příděl do rezervního fondu a o neuhrazené ztráty z minulých let a zvýšený o nerozdělený zisk z minulých let a fondy vytvořené ze zisku, které lze rozdělit podle volné úvahy společnosti. Zjednodušeně řečeno, společnost nesmí vyplácet podíly na zisku, pokud má neuhrazené ztráty z minulých let.

Nelze také vyplácet zálohy na podíl na zisku. Toto je zcela logické, protože společnost nemůže dopředu rozhodnout, jestli bude možno podíly na zisku vyplatit, či nikoli. Takové rozhodnutí musí učinit vždy až na základě účetní závěrky (Dvořák, 2008).

O vyplácení podílu na zisku společníkům rozhoduje valná hromada. Valná hromada může výplatu podílů na zisku zamítnout, i když jsou jinak všechny podmínky pro vyplacení podílu splněny. Důvodem může být např., že se společnost chystá na nějaké větší investice apod.

O výši podílu jednotlivých společníků rozhoduje výše jejich obchodního podílu, pokud ovšem nejsou ve společenské smlouvě určena jiná pravidla. Taková úprava ve společenské smlouvě však nesmí některého ze společníků bezdůvodně znevýhodnit.

Podíly na zisku mohou být vyplaceny také jiným osobám, než společníkům. Podíl na zisku může být vyplacen jednatelům, členům dozorčí rady, ale také zaměstnancům. Podíly vyplacené těmto osobám se označují jako tantiémy. Je dokonce přípustné, aby tantiémy byly vyplaceny a společníci neobdrželi nic (Dvořák, 2008).

Právo na podíl na zisku vzniká dnem přijetí rozhodnutí valné hromady o rozdělení podílů na zisku. Tyto podíly na zisku mají splatnost do 3 měsíců ode dne přijetí rozhodnutí valné hromady o rozdělení zisku.

Způsob výplaty podílu na zisku, pokud není stanoven ve společenské smlouvě nebo stanovách, musí určit valná hromada. Pokud by tak neučinila, bylo by její rozhodnutí neplatné pro neurčitost.

Právo na vypořádací podíl

Právo na vypořádací podíl přísluší společníkovi, který ukončil svou účast ve společnosti za jejího trvání a jehož podíl přešel na společnost. Taková situace nastává v těchto zákonem stanovených skutečnostech:

- společník byl vyloučen pro nesplnění vkladové nebo příplatkové povinnosti,
- soud rozhodl o vyloučení společníka pro závažné porušení jeho povinností,
- soud ukončil účast společníka ve společnosti,
- obchodní podíl nepřechází na právního nástupce,
- účast ve společnosti je ukončena dohodou všech společníků,

- účast společníka zanikla prohlášením konkursu na jeho majetek nebo zamítnutím insolvenčního návrhu pro nedostatek majetku společníka (pouze v případě dvou a více členné společnosti),
- obchodní podíl byl postižen výkonem rozhodnutí nebo exekucí (také platí pouze pro 2 a více člennou společnost).

V případě, že nastane některá z uvedených skutečností, přechází tedy uvolněný obchodní podíl do majetku společnosti.

Právo na vypořádací podíl společníkovi nevzniká, pokud byl jeho obchodní podíl převeden na jiného společníka nebo na třetí osobu.

„Výše vypořádacího podílu se stanoví ke dni zániku účasti společníka ve společnosti z vlastního kapitálu zjištěného z mezitímní, řádné nebo mimořádné účetní závěrky sestavené ke dni zániku účasti společníka ve společnosti, pokud společenská smlouva nestanoví, že se má zjistit z čistého obchodního majetku na základě posudku znalce. Vypořádací podíl se vyplácí v penězích, neplyne-li ze společenské smlouvy nebo stanov něco jiného“ (§ 61 odst. 2 ObchZ).

Vypořádací podíl má splatnost bez zbytečného odkladu poté, co jej společnost převede na jiného společníka, nebo třetí osobu. K tomuto převodu obchodního podílu ovšem nemusí dojít. Valná hromada má právo rozhodnout do 6 měsíců ode dne, kdy došlo k vyloučení společníka, buď o snížení základního kapitálu o vklad vyloučeného společníka, nebo o tom, že ostatní společníci převezmou jeho obchodní podíl za úplatu ve výši vypořádacího podílu. Pokud tak ovšem valná hromada neučiní v zákonem stanovené lhůtě, může soud společnost i bez návrhu zrušit a nařídit její likvidaci (§ 113 odst. 5 a odst. 6 ObchZ).

Vypořádací podíl se obvykle vyplácí k rukám vyloučeného společníka. Jsou zde ovšem jisté výjimky. První z nich je v případě, že účast společníka zanikla prohlášením konkursu na jeho majetek. Potom by se vypořádací podíl vyplácel insolvenčnímu správci. Druhou výjimkou je, pokud účast společníka zanikla z důvodu výkonu rozhodnutí nebo exekuce postižením obchodního podílu, v tomto případě se podíl vyplácí oprávněnému. Vypořádací se vyplácí v penězích, není-li ve společenské smlouvě nebo stanovách určen jiný způsob vyplácení (Dvořák, 2008).

Právo na podíl na likvidačním zůstatku

Pokud je společnost s ručením omezeným zrušena s likvidací, pak mají všichni společníci právo na podíl na majetkovém zůstatku společnosti. Likvidačním zůstatkem je myšlen čistý majetkový zůstatek, který plyne z likvidace. Výše podílu na likvidačním zůstatku je určena poměrem obchodních podílů společníků. Ve společenské smlouvě je možné stanovit odlišný způsob určení výše podílu na likvidačním zůstatku (Sum, 2007).

Vedle základních práv společníků existují ještě tzv. práva doplňková. Mezi taková práva patří např. právo podat návrh na vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady a celá řada dalších.

Kromě základních a doplňkových práv se hovoří ještě o právech menšinových společníků. Tato práva jsou poskytována pouze menšině (Dvořák, 2008).

3.1.2. Povinnosti společníků

Povinnosti společníků můžeme rozdělit na 2 skupiny, a to na povinnosti základní a doplňkové.

Mezi základní povinnosti patří:

- povinnost loajality,
- povinnost vkladová,
- povinnost ručení za dluhy společnosti,
- povinnost podrobit se usnesením valné hromady.

Z doplňkových povinností lze uvést např. povinnost oznámení všech relevantních změn společnosti pro účely vedení seznamu společníků nebo příplatkovou povinnost.

Povinnost loajality

Povinnost loajality je jednou u nejdůležitějších povinností. Společníci by se měli chovat v souladu s politikou společnosti. Jejich povinností je jednat tak, aby společnost mohla dosahovat svých cílů. Společníci musí také dodržovat předpisy společnosti a ustanovení společenské smlouvy, protože společenská smlouva je nejdůležitějším dokumentem společnosti s ručením omezeným (Dvořák, 2008).

Povinnost loajality je velice obsáhlá, nejedná se pouze o jednu povinnost, ale spíše o jakýsi souhrn několika dílčích povinností. Příkladem takových dílčích povinností jsou povinnost jednat v souladu s dobrými mravy, povinnost nezneužívat postavení ovládající osoby, povinnost nezneužívat menšiny nebo většiny hlasů ve společnosti a mnohé další.

Nejčastějším příkladem porušení této základní povinnosti loajality bývá v praxi porušování povinnosti nezneužívat většiny hlasů. Dalším nejčastějším porušením je zneužití pozice ovládající osoby (Dvořák, 2008).

Povinnost vkladová

Společník je povinen podle ustanovení § 113 ObchZ splatit vklad. K tomuto splacení vkladu se společník zavázal společenskou smlouvou, ta mu také ukládá podmínky a lhůtu splatnosti vkladu. Nejpozději však musí společník splatit svůj vklad do pěti let od vzniku společnosti nebo od převzetí závazku ke zvýšení vkladu nebo k novému vkladu.

Tato povinnost může být společníkovi prominuta, jedná-li se o snížení základního kapitálu prominutím dluhu.

Podle § 113 odst. 2 musí společník, který nesplní svou vkladovou povinnost ve lhůtě stanovené zákonem, tj. do pěti let, platit úrok z prodlení ve výši 20 % z nesplacené částky, nestanoví-li společenská smlouva jinak. Další možností postihu takového společníka je, vyloučit jej v tzv. kadučním řízení. Kaduční řízení je jeden ze způsobů zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným, viz dále. Pokud prodlévající společník doposud nebyl v kadučním řízení vyloučen, má společnost právo podat žalobu o splacení vkladu proti společníkovi, který je v prodlení se splacením vkladu (Dvořák, 2008).

Skutečnost splacení vkladu společníkem se zapisuje do obchodního rejstříku.

Možnosti úpravy podmínek a lhůty splácení vkladů ve společenské smlouvě

Lhůty splácení je ve společenské smlouvě možné upravit na jakkoliv dlouhou dobu, ovšem nesmí překročit zákonem stanovenou lhůtu pěti let. V případě, že by byla ve společenské smlouvě tato lhůta upravena na dobu delší, než dovoluje zákon, způsobovalo by to neplatnost tohoto zakladatelského dokumentu v tomto bodě (Horáková, 2006).

Co se týče úpravy výše úroku z prodlení, je možné si ve společenské smlouvě stanovit jinou výši, než je předepsaných 20 %. Je možné do společenské smlouvy zakotvit nižší, ale i

vyšší úrokovou míru, než ukládá zákon. Existuje zde i možnost úrok z prodlení z úpravy společenské smlouvy vyloučit úplně.

Povinnost ručení za dluhy společnosti

Společníci s.r.o. ručí za závazky společnosti společně a nerozdílně, až do výše souhrnu nesplacených částí vkladů všech společníků podle stavu, jaký je zapsán v obchodním rejstříku. Okamžikem zápisu splacení všech vkladů do obchodního rejstříku ručení společníku zaniká (Horáková, 2006).

Společníkům vzniká tato povinnost ručení jak při nesplacení vkladů na začátku existence společnosti, tak v průběhu života s.r.o., při zvýšení základního kapitálu.

Není-li v obchodním rejstříku zapsáno úplné splacení vkladů, mohou se věřitelé svých nároků domáhat vůči společníkům. Ručení jednotlivých společníků je omezeno.

Příklad: Společnost s ručením omezeným má základní kapitál 200 000 Kč. Společnost má 2 společníky. Vklad každého z nich tvoří 100 000 Kč. Jeden společník splatil svůj vklad zcela a tato skutečnost je zapsána v obchodním rejstříku. Druhý společník splatil zatím pouze 30 000 Kč. Souhrn všech nesplacených vkladů tedy činí 70 000 Kč a do této výše také ručí oba společníci. Jestliže se na některého z těchto společníků obrátí věřitel s pohledávkou 60 000 Kč, nemůže ani jeden z nich plnění odmítnout, jelikož oba ručí společně a nerozdílně. Pokud by se na jednoho ze společníků obrátil věřitel s pohledávkou vyšší, než 70 000 Kč, jsou společníci povinni plnit tomuto věřiteli pouze do výše 70 000 Kč (do této částky ručí). V případě, že by společník plnil jednomu věřiteli jeho pohledávku, nemůže odmítnout plnění jinému věřiteli a odvolávat se na předchozí plnění. Jedním splnění pohledávky věřiteli se nesnižuje rozsah ručení společníka ani toto ručení nezaniká. Může se tak klidně stát, že společník bude muset plnit pohledávky věřitelům opakovaně a úhrn částek všech jeho plnění převyší jak jeho vklad, tak i základní kapitál společnosti.

V případě, že je na společnost s ručením omezeným prohlášen konkurs a nejsou-li vklady společníku zcela splaceny, podle stavu v obchodním rejstříku, trvá ručení společníku i nadále. Společníkům vzniká povinnost splatit vklady insolvenčnímu správci.

V praxi může nastat situace, že ručení společníků bude trvat i po zániku společnosti. Tato situace může nastat, pokud byla společnost vymazána z obchodního rejstříku a dosud nebylo zapsáno úplné splacení všech vkladů. Pokud se jednalo o zrušení společnosti

s likvidací, ručí společníci do výše svého podílu na likvidačním zůstatku, avšak nejméně v rozsahu, v jakém ručili za trvání společnosti. Tato situace ovšem v praxi není obvyklá (Dvořák, 2008).

Příplatková povinnost

Ve společenské smlouvě lze zakotvit, že valná hromada bude mít právo uložit společníkům povinnost přispět na vytvoření vlastního kapitálu příplatkem mimo základní kapitál. Výše příplatku může být maximálně v hodnotě poloviny základního kapitálu.

Tato příplatková povinnost je obvykle využívána k úhradě ztráty společnosti.

Vzhledem k tomu, že příplatek není totéž co vklad, nemá vliv na výši vkladu společníka ani na jeho obchodní podíl. Příplatky se ani nezapočítávají do základního kapitálu.

„V případě, že společník svou příplatkovou povinnost nesplní řádně a včas podle rozhodnutí valné hromady (nebo za podmínek stanovených zakladatelským dokumentem), má stejnou odpovědnost jakoby nesplatil řádně svůj vklad“ (Horáková, 2006, s. 95).

Zákaz konkurence

Zákaz konkurence platí pro jednatele a také pro členy dozorčí rady společnosti s ručením omezeným. Tento zákaz je možné ve společenské smlouvě rozšířit také na společníky. Pokud zákaz konkurence ve společenské smlouvě upraven není, pak pro společníky neplatí. Je-li ovšem ve společenské smlouvě upraveno, že se zákaz konkurence bude vztahovat i na společníky, porušení tohoto zákazu, může být důvodem pro vyloučení společníka ze společnosti.

3.2. Účast společníka ve společnosti s ručením omezeným

Účast společníka ve společnosti s ručením omezeným se váže k vlastnictví obchodního podílu. Výše obchodního podílu je dána poměrem vkladu společníka k základnímu kapitálu společnosti. Vyjadřuje se zlomkem nebo procentem. Jestliže společník vlastní obchodní podíl společnosti, stává se tak stranou společenské smlouvy. Ze společenské smlouvy vyplývají společníkům jak práva, tak také povinnosti mezi jednotlivými společníky navzájem a také mezi společníky a společností.

Účast v obchodní společnosti plyne z faktu, že se právnická nebo fyzická osoba stala majitelem podílu.

To, že je společník účasten na společnosti, ještě neznamená, že to je jeho povolání ve smyslu závislé činnosti uskutečňované v souladu s pracovněprávními předpisy. Neznamená to však, že by nemohl být s obchodní společností v pracovněprávním vztahu. Tyto dvě skutečnosti (účasť na společnosti a pracovněprávní vztah) mohou existovat současně. Jedná se o dva odlišné, na sobě nezávislé, právní vztahy. Stejně tak není účast ve společnosti s ručením omezeným podnikáním ve smyslu § 2 odst. 1 ObchZ (Hejda, 2010).

3.2.1. Vznik účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným

Vznik účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným lze rozdělit podle několika kritérií.

Originární a derivativní vznik účasti

Pod pojmem originární vznik účasti chápeme nabytí účasti bez právního nástupnictví. Jedná se o vznik účasti na základě uzavření společenské smlouvy při vzniku společnosti nebo vstup do společnosti při zvyšování základního kapitálu (Hejda, 2010).

Derivativním vznikem účasti se rozumí převod a přechod obchodního podílu.

Podle právní skutečnosti

Podle tohoto kritéria můžeme rozdělit vznik účasti ve společnosti s ručením omezeným na nabytí účasti v důsledku právního úkonu, rozhodnutí orgánu veřejné moci nebo v důsledku jiné právní skutečnosti. Vznikem účasti na základě právního úkonu je úplatný nebo bezúplatný převod obchodního podílu. Příkladem jiné právní skutečnosti je smrt fyzické osoby společníka nebo zánik právnické osoby společníka.

Nabytí obchodního podílu při vzniku společnosti

Účasť společníkům vzniká zápisem společnosti s ručením omezeným do obchodního rejstříku. Uzavřením společenské smlouvy jsou však společníci vázáni. V tomto případě se jedná o originární nabytí obchodního podílu, jelikož se jde o nově vzniklou společnost a také nově vzniklý obchodní podíl, který dosud neměl jiného majitele.

Nabytí obchodního podílu v důsledku zvýšení základního kapitálu

Jednou z možností jak zvýšit základní kapitál společnosti s ručením omezeným je novými vklady nových společníků. Tímto dochází ke vzniku nových obchodních podílů a tudíž také ke vzniku nových účastí ve společnosti.

Nabytí obchodního podílu jeho převodem

Převodem celého nebo jen části obchodního podílu lze nebýt účasti ve společnosti s ručením omezeným. Jedná se o derivativní způsob vzniku účasti. Obchodní podíl lze převést na stávajícího společníka nebo na úplně novou osobu. Převod obchodního podílu na jiného společníka musí schválit valná hromada, pokud toto není ve společenské smlouvě upraveno jinak.

Nabytí obchodního podílu jeho přechodem

Dalším způsobem nabytí účasti ve společnosti s ručením omezeným je přechod obchodního podílu. Pokud byla předchůdcem právnická osoba, přechází její obchodní podíl na nástupce v případě jejího zániku. Aby měla právnická osoba nějakého právního nástupce, připadá v úvahu zánik v důsledku fúze, převod jmění na společníka nebo zánik v důsledku rozdělení společnosti.

Pokud by se jednalo o fyzickou osobu, přicházela by v úvahu její smrt a následně dědění obchodního podílu.

V obou případech se jedná o derivativní způsob vzniku účasti a na základě jiné právní skutečnosti.

Zvláštní způsoby nabytí obchodního podílu:

- rozdělení obchodního podílu (§ 117 ObchZ),
- zastavení obchodního podílu (§ 117a ObchZ a § 152 a násl. ObčZ),
- spojení obchodních podílů (§ 119 ObchZ),
- nabytí části obchodního podílu,
- nabytí obchodního podílu v důsledku konkursu, výkonu rozhodnutí a exekuce,
- nabytí obchodního podílu v důsledku přeměn.

3.2.2. Zánik účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným

Vzhledem k tomu, že vznik účasti ve společnosti s ručením omezeným je představován nabytím obchodního podílu společnosti, je logické že zánik účasti znamená pozbytí toho obchodního podílu.

Stejně tak, jako způsoby vzniku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným lze i způsoby zániku této účasti rozdělit podle několika kritérií.

Zánik účasti společníka obecným nebo speciálním způsobem

Obecné důvody zániku jsou podle Hejdy (2010) smrt společníka, zánik obchodní společnosti, převod nebo přechod obchodního podílu a vypořádání podílového spoluvlastnictví v případě, že obchodní podíl náleží více osobám

Za speciální případy zániku Hejda (2010) považuje: zrušení účasti společníka soudem, vyloučení společníka (na základě soudního rozhodnutí), dohodu o ukončení účasti, vyloučení ze společnosti bez asistence soudu pro neplnění vkladové povinnosti a pro neplnění příplatkové povinnosti.

Zánik účasti společníka s právním nástupcem nebo bez nástupce

V případě, že se zánikem účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným zaniká také obchodní podíl, jedná se o zánik účasti bez právního nástupce.

Druhou variantou je, že účast společníka zaniká a jeho obchodní podíl nabývá právní nástupce. Zde mohou nastat dvě situace:

1. obchodní podíl nabývá bezprostředně právního nástupce,
2. obchodní podíl se stane uvolněným obchodním podílem.

Podle právní skutečnosti

Zánik účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným může nastat na základě právního úkonu, právní skutečnosti nebo rozhodnutí orgánu veřejné moci.

Právní úkon může být buď jednostranný, nebo dvoustranný. O jednostranný úkon se jedná v případě vyloučení společníka pro neplnění vkladové nebo příplatkové povinnosti. Dvoustranný právní úkon je představován převodem obchodního podílu nebo vypořádání společníků dohodou v případě, že obchodní podíl náleží více osobám.

Zánik účasti ve společnosti smrtí společníka nebo zánikem společnosti bez právního nástupce, představují zánik účasti na základě jiné právní skutečnosti.

V důsledku rozhodnutí orgánu veřejné moci může zaniknout účast společníka ve společnosti s ručením omezeným v případě vyloučení společníka soudem, zrušení účasti společníka soudem a vypořádání obchodního podílu v rámci vypořádání spoluvlastnictví v případě, že obchodní podíl náleží více osobám.

Dohoda o ukončení účasti

Jedná se o nejobecnější způsob zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným. Není nutné, aby tato dohoda měla formu notářského zápisu. Dohoda však musí mít písemnou formu a podpisy společníků musí být úředně ověřeny. Tato dohoda nemá žádné zákonem předepsané povinné náležitosti. Dohoda nabývá platnosti a také účinnosti dnem podpisu, není-li v samotné dohodě určeno jinak. Dohodou dochází k zániku účasti společníka a k uvolnění jeho obchodního podílu a jeho přechodu na společnost. Povinností společnosti je pak naložit s tímto obchodním podílem jedním ze způsobů uvedených v § 113 odst. 5 a 6 ObchZ. Společníkovi, kterému takto zanikla účast ve společnosti, pak vzniká právo na vypořádací podíl. Jednatel společnosti musí provést změnu v seznamu společníků, provést změnu zapsaných údajů v obchodním rejstříku, vyhotovit aktuální podobu společenské smlouvy a založit ji do sbírky listin v obchodním rejstříku (Hejda, 2010).

Zrušení účasti společníka soudem

Patří mezi způsoby zániku účasti na základě rozhodnutí orgánu veřejné moci. Obchodní podíl se po zániku účasti stává uvolněným obchodním podílem a společnost tento podíl může, ale nemusí, převést na právního nástupce původního společníka.

Zrušení účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným je upraveno v § 148 ObchZ.

Vyloučení společníka

O vyloučení společníka rozhoduje v zákonem stanovených případech podle § 125 odst. 1 písm. h) ObchZ valná hromada. U ostatních možností vyloučení rozhoduje soud.

Společník může být ze společnosti vyloučen pouze pro nesplnění některé ze svých povinností. Jedná se však pouze o 2 povinnosti, jejichž nesplnění může mít za následek vyloučení společníka pouze rozhodnutím valné hromady, a to porušení povinnosti splatit vklad a porušení příplatkové povinnosti. Pokud valná hromada rozhodne o vyloučení společníka, není zapotřebí následné soudní přezkoumání tohoto rozhodnutí. Jestliže společník s vyloučením nesouhlasí, má nárok podat žalobu na neplatnost ustanovení valné hromady pro jeho rozpor se zákonem nebo společenskou smlouvou.

Společník může být vyloučen ze společnosti také na základě rozhodnutí soudu. Tato varianta je upravena v § 149 ObchZ.

Zánik účasti společníka v důsledku přeměn společnosti

Podle současné úpravy obchodního zákoníku není jednostranné vystoupení ze společnosti s ručením omezeným možné. Zákon o přeměnách obchodních společností a družstev tuto možnost za určitých okolností připouští.

Společník má možnost ze společnosti vystoupit, a to v případě fúze, v případě rozdělení a v případě změny právní formy společnosti s ručením omezeným.

Oznámení o vystoupení společníka ze společnosti musí mít písemnou formu a musí mít úředně ověřený podpis. Dále musí být toto oznámení včas doručeno. Lhůta pro doručení oznámení je 30 dní od zasedání valné hromady, na které bylo rozhodnuto o přeměně společnosti. Vystupující společník musí splňovat ještě další podmínky. V okamžiku, kdy valná hromada přijala rozhodnutí o přeměně, musel být společníkem a na valné hromadě hlasovat proti přijetí tohoto návrhu (Hejda, 2010).

Další způsoby zániku účasti společníka ve společnosti

Některé ze způsobů vzniku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným představují také způsob zániku této účasti.

Dalšími způsoby zániku účasti společníka v s.r.o. jsou:

- převod obchodního podílu (na jednoho ze současných společníků nebo na třetí osobu),
- smrt společníka (FO), zánik společníka (PO),
- zánik společnosti s ručením omezeným,
- zánik účasti v důsledku uplatnění práv věřitele plynoucích ze zástavního práva k obchodnímu podílu (Hejda, 2010).

4. Úprava postavení společníka ve společenské smlouvě společnosti s ručením omezeným

Pro vypracování praktické části této bakalářské práce byla vybrána spolupráce s menší společností s ručením omezeným. Jedná se o společnost **GSP s.r.o.** Společnost se zabývá především projekcí v oblasti hornictví, investiční výstavbou a inženýrskou činností.

4.1. Charakteristika společnosti GSP s.r.o.

Činnosti společnosti

Společnost provádí dodávky především v oblastech:

- projektová činnost v investiční výstavbě,
- inženýrská činnost,
- hornická činnost a činnost prováděná hornickým způsobem,
- kontrolní a supervizní činnost,
- zajišťování a likvidace starých důlních děl a projevů bývalé hornické činnosti.

Založení společnosti GSP s.r.o.

Společnost GSP s.r.o. byla založena 9. 11. 1993 podepsáním společenské smlouvy. Společnost založili čtyři společníci. Pro účely této práce a pro lepší přehlednost budou označeni jako, společník 1, společník 2, společník 3 a společník 4. V době založení společnosti byla minimální výše základního kapitálu (v tehdejší právní úpravě se ještě hovořilo o základním jmění) zákonem stanovena na 100 000 Kč. Základní kapitál GSP s.r.o. tedy tvořil právě 100 000 Kč a je tomu tak dodnes, protože společnosti se základním kapitálem 100 000 Kč neměly po změně právní úpravy povinnost svůj základní kapitál navyšovat na současných 200 000 Kč. Vklad každého ze společníků tvořil 25 000 Kč. Z toho dva společníci (společník 1 a společník 3) vložili vklad peněžitý a dva (společník 2 a společník 4) vklad nepeněžitý ve formě počítače a notebooku, které byly oceněny na 25 000 Kč. Všichni společníci se zavázali ve společenské smlouvě, že splatí své vklady v plné výši do pěti dnů po založení společnosti správcí vkladu. Správcem vkladu byl stanoven společník 4. Všichni společníci byli ustanoveni do funkce jednatelů společnosti. K tomuto kroku přistoupili, protože se všichni společníci hodlali naplno věnovat chodu společnosti a mít možnost jednat za společnost v příslušných oblastech. Ve společenské smlouvě si stanovili, že každý jednatel může jednat za společnost samostatně a to tak, že první jednatel ve všech

věcech týkajících se společnosti, druhý jednatel ve věcech výrobně organizačních, třetí jednatel ve věcech technickoorganizačních a čtvrtý jednatel ve věcech ekonomických. Jednatelé se hned po vzniku stali také zaměstnanci společnosti GSP s.r.o.

Vznik společnosti

Společnost GSP s.r.o. vznikla 1. ledna 1994. V tento den byla zapsána do obchodního rejstříku.

Změny ve společnosti

Během života společnosti GSP s.r.o. došlo k několika změnám, které měly dopad na podobu společenské smlouvy. Jednalo se jak o změny nepříliš významného charakteru, jako je například změna trvalého bydliště některého ze společníků, tak o změny pro společnost velmi významné, jako například zánik účasti jednoho ze společníků.

Krátce po vzniku společnosti, v lednu 1994, byla sepsána první změna společenské smlouvy. Důvodem bylo rozšíření předmětu činnosti.

K další změně dochází v roce 1996. Ze společnosti odchází společník 3. Účast tohoto společníka ve společnosti zaniká dohodou všech společníků. Vzhledem k tomu, že nejen zaniká účast tohoto společníka, ale odchází ze společnosti úplně, zaniká také jeho funkce jednatele v této společnosti. Společnost má tedy 3 jednatele a zároveň společníky. Vklad společníka činil 25 000 Kč. Dne 22. 4. 1996 byla sepsána smlouva o převodu obchodního podílu. Obchodní podíl odcházejícího společníka přechází na jednoho ze stávajících společníků, a sice na společníka 1. Obchodní podíl se převádí úplatně za cenu 850 000 Kč. Společnost má tedy nově tři společníky a vklad jednoho ze společníků se zvyšuje z původních 25 000 Kč na 50 000 Kč. U zbylých dvou společníků se nic nemění. Do této chvíle si byli všichni společníci rovni, měli stejně velký vklad, stejně velký obchodní podíl a také stejný počet hlasů na zasedání valné hromady. Nyní se situace změnila. Společník 1 se stává většinovým společníkem. V témže roce se zároveň rozšiřuje předmět činnosti společnosti. Po těchto změnách bylo sepsáno nové úplné znění společenské smlouvy.

V dubnu roku 1997 společnost rozhodla o ustanovení nového jednatele společnosti z řad svých zaměstnanců. Společnost má tedy 3 společníky, kteří jsou zároveň jednatele a navíc jednoho jednatele, který není společníkem společnosti GSP s.r.o.

Ještě téhož roku dochází k zániku účasti většinového společníka 1 z důvodu úmrtí. Následně dochází k uvolnění obchodního podílu tohoto zemřelého společníka. Společnost rozhodla o převodu uvolněného obchodního podílu rovným dílem na dva zbylé společníky, společníka 2 a společníka 4. Při rozdělení obchodního podílu musí být zachována zákonem stanovená minimální výše jednotlivých nově vzniklých samostatných vkladů, a to 20 000 Kč, což bylo splněno, protože vklad společníka 1 činil 50 000 Kč a byl rozdělen na dvě stejně velké části 25 000 Kč. V důsledku těchto změn bylo sepsáno nové úplné znění společenské smlouvy.

V roce 1998 společnost opět rozšiřuje předmět činnosti. Dále nastala změna trvalého bydliště u společníka 2 a zároveň jednatele společnosti. O změně společenské smlouvy se pořizuje zápis.

K dalším změnám dochází v roce 2000. Mění se trvalé bydliště společníka 4 a jednoho jednatele. Nastaly také změny v předmětu činnosti společnosti. Po těchto změnách se sepisuje nové úplné znění společenské smlouvy.

V roce 2001 se mění sídlo společnosti GSP s.r.o. Opět je sepsáno nové úplné znění společenské smlouvy.

V roce 2002 došlo ke změně trvalého bydliště u společníka 2. Společnost sepsala nové úplné znění společenské smlouvy.

Další změna přichází v roce 2004. Ze společnosti GSP s.r.o. odchází zaměstnanec, který byl stanoven ve funkci jednatele společnosti. Zaniká tedy jeho funkce jednatele v této společnosti. Z důvodu této změny se sepisuje dodatek ke společenské smlouvě a následně úplné znění společenské smlouvy. Podle § 110 musí společenská smlouva obsahovat jména a bydliště pouze prvních jednatelů společnosti. Společnost GSP s.r.o. ovšem chtěla mít tuto změnu evidovanou, za tímto účelem vytvořila dodatek ke společenské smlouvě.

Zatím poslední změny ve společnosti nastaly v roce 2009. Společníci 2 a 4 rozhodli o změnách v předmětu činnosti. O těchto změnách byl sepsán dodatek ke společenské smlouvě.

Poslední verze úplného znění společenské smlouvy tedy obsahuje téměř všechny změny, až na poslední změny v předmětu činnosti z roku 2009.

Vnitřní uspořádání společnosti

Ve vedení společnosti jsou v současné době dva společníci (společník 2 a společník 4), kteří jsou zároveň jednatele. Oba jednatele jednají za společnost samostatně. Jednatelé jsou zároveň také zaměstnanci společnosti GSP s.r.o.

První jednatel má odpovědnost především za jednání se zákazníky a za technické vybavení.

Druhý jednatel má odpovědnost za ekonomickou oblast společnosti.

Ve společnosti GSP s.r.o. jsou v současné době kromě jednatelů zaměstnáni 4 zaměstnanci ve stálém pracovním poměru a jednorázově zaměstnává společnost další zaměstnance na dohody mimo pracovní poměr.

4.2. Společenská smlouva GSP s.r.o.

Společenská smlouva společnosti GSP s.r.o. prošla od založení společnosti několika změnami. Úprava postavení společníků se však od počátku nezměnila vůbec.

Společenská smlouva obsahuje všechny povinné zákonem stanovené náležitosti. V části I. je uvedeno obchodní jméno (dnes obchodní firma) a sídlo společnosti. V části II. jsou uvedeni společníci, jejich jména, rodná čísla a adresa trvalého bydliště. Část III. upravuje předmět činnosti. V části IV. je uvedena výše základního jmění (dnes základní kapitál), výše vkladů jednotlivých společníků a také způsob a lhůta splacení vkladů. V části V. je pak určen správce vkladu. V části VII. jsou popsány orgány společnosti a také poslední z povinných náležitostí a to jednatele. Jsou zde uvedena jména, rodná čísla a trvalé bydliště jednatelů, dále je zde uvedeno, co spadá do jejich působnosti a také jakým způsobem mohou jednat za společnost.

Z fakultativních náležitostí společenská smlouva obsahuje v části VI. ujednání o rezervním fondu. Uvádí se zde, že „*společnost vytvoří rezervní fond z čistého zisku, vykázaného v řádné účetní závěrce za rok, v němž poprvé zisk vytvoří, a to ve výši 10 % z čistého zisku, ne však více než 5 % z hodnoty základního jmění. Tento fond bude ročně doplňován 5 % z čistého zisku až po dosažení výše 10 % základního jmění.*“ [12; čl. VI]. Toto ujednání koresponduje s ustanovením v § 124 odst. 1 ObchZ.

Dále společenská smlouva v části VII., kde jsou uvedeny orgány společnosti, upravuje valnou hromadu. Uvádí se zde, že do působnosti valné hromady patří odmítnutí jednání

učiněných zakladateli před vznikem společnosti, schvalování roční účetní závěrky, rozdělení zisku a úhrady ztrát, schvalování případných stanov a jejich změn, rozhodování o změnách společenské smlouvy, jmenování, odvolání a odměňování jednatele, vyloučení společníka pro nesplacení vkladu, rozhodování o zvýšení či snížení základního jmění, rozhodování o zrušení společnosti a jmenování likvidátora, přijímání nových společníků, převod nemovitostí společnosti pro společnost, podání návrhu na vyloučení společníka, schvalování koncepce podnikatelských aktivit a rozvoje společnosti, další otázky, které do působnosti valné hromady svěřuje zákon nebo společenská smlouva či jejichž rozhodování si valná hromada vyhradí. Uvedená působnost valné hromady odpovídá ustanovení v § 125 ObchZ.

Dalším bodem této části je rozhodování valné hromady. Společníci si zde sjednali, že každý z nich má při rozhodování na valné hromadě jeden hlas na každých 1000 Kč svého vkladu (což odpovídá § 127 odst. 2 obchZ). Zákon dovoluje i odlišný způsob určení počtu hlasů. Také je zde upraveno, že valná hromada je usnášeníschopná, jsou-li přítomni společníci, kteří mají nadpoloviční počet hlasů a že k přijetí rozhodnutí valné hromady je zapotřebí také nadpoloviční počet hlasů přítomných společníků. Z tohoto ujednání vyplývá v současné situaci společnosti, kdy se na společnosti účastní právě dva společníci se stejně velkým vkladem a stejným počtem hlasů, že valná hromada je usnášeníschopná pouze tehdy, jsou-li na zasedání přítomni oba společníci a dále je zřejmé, že aby bylo nějaké rozhodnutí přijato, je nutné, aby souhlasili oba společníci. Zároveň se však v další větě uvádí, že při rovnosti hlasů je přijato to rozhodnutí valné hromady, pro které hlasoval první společník. Toto ujednání staví druhého společníka do značné nevýhody. Toto ujednání se ve společenské smlouvě nachází již od jejího prvního znění, tehdy měla společnost GSP s.r.o. ještě celkem čtyři společníky a situace tedy byla jiná.

Další odstavec je věnován svolávání valné hromady. „*Valnou hromadu může svolat kterýkoliv jednatel zpravidla jednou čtvrtletně, nejméně jednou za rok.*“ [12; čl. VII.]. Podle § 128 ObchZ svolávají valnou hromadu jednatele nejméně jednou za rok, proto je toto ustanovení v souladu se zákonem.

Svolávat v tak malé firmě valnou hromadu jednou čtvrtletně není nutné. Úplně postačí svolávat valnou hromadu jednou za rok, za účelem schválení účetní závěrky a rozhodnutí o tom, jak bude naloženo se ziskem, případně se ztrátou. Popřípadě během roku, kdy zákon vyžaduje schválení valnou hromadou.

„Termín a program valné hromady je nutno oznámit společníkům nejméně 15 dnů přede dnem konání písemně. Písemné oznámení se doručuje buď osobně proti podpisu, nebo doporučenou zásilkou. Pokud písemnou výzvu nelze běžným způsobem doručit, resp. společník doručení maří, lze přistoupit k náhradnímu doručení, které spočívá v uložení písemnosti do zvlášť k tomu určené složky pro osobní zásilky toho kterého společníka v sídle společnosti. Datum uložení se na složce označí, přitom uplynutím jednoho měsíce od data uložení písemnost považuje za doručenou. Pokud je náhradní doručení marné může valná hromada rozhodovat ve všech otázkách a k neúčasti společníka, jemuž nemohlo být doručeno, se nepřihlíží.“ [12; čl. VII].

Z dalších fakultativních náležitostí společenská smlouva obsahuje úpravu zrušení, zániku a likvidace společnosti. Společnost může být zrušena rozhodnutím valné hromady, rozhodnutím soudu, rozhodnutím valné hromady a transformací společnosti a prohlášením konkursu nebo zamítnutím návrhu na prohlášení konkursu pro nedostatek majetku. Dále se zde uvádí, že zániku společnosti předchází vyjma transformace a neúčinného konkursu, likvidace. Likvidátora jmenuje valná hromada bez zbytečných odkladů. Při zrušení společnosti s likvidací má každý společník nárok na podíl na likvidačním zůstatku, který je určen poměrem vkladů. Tento podíl musí být každému společníkovi vyplacen nejpozději do tří měsíců po výmazu společnosti z obchodního rejstříku.

Zakladatelé rozhodli, že společnost GSP s.r.o. se zakládá na dobu neurčitou.

V poslední části společenské smlouvy, která nese název přechodná ujednání, se uvádí, že do vzniku společnosti zápisem do obchodního rejstříku jednájí ve věcech souvisejících se vznikem společnosti všichni její zakladatelé. Z uzavřených závazků jsou zavázáni zakladatelé společně a nerozdílně. Závazky přejdou na společnost bez dalšího odkladu dnem jejího vzniku, pokud ovšem společnost prostřednictvím rozhodnutí valné hromady neodmítne. Toto odpovídá ustanovení § 64 ObchZ. Mírně zavádějící by mohla být věta že „Závazky přejdou na společnost bez dalšího odkladu dnem jejího vzniku“, protože v § 64 odst. 1 se uvádí, že společníci, popřípadě příslušný orgán společnosti tato jednání schválí do tří měsíců od vzniku společnosti, platí, že z těchto jednání byla společnost zavázána od počátku.

Úprava práv společníků ve společenské smlouvě

V části VIII. se společenská smlouva GSP s.r.o. věnuje právům a povinnostem společníků. Ze základních práv je zde upraveno hlavně právo kontrolní, díky kterému mají

společníci možnost podílet se na správě záležitostí společnosti a ukládat jednatelům pokyny a také kontrolovat jejich činnost. Konkrétně mají společníci podle společenské smlouvy právo požadovat vysvětlení úkonu jednatele, nahlížet do dokumentů a listin souvisejících s jakoukoliv činností společnosti, přesvědčit se o obchodních a finančních poměrech společnosti, zejména kdykoliv nahlížet do účetních dokladů apod., účastnit se jednotlivých obchodních jednání společnosti, navrhopat změny ohledně chodu společnosti, navrhopat přijetí nového člena či členů, navrhopat změny společenské smlouvy atd.

Společnost GSP s.r.o. má dva společníky a oba jsou zároveň jednatele. Jednatelé mají na všechny tyto informace o společnosti právo, aby mohli řádně vykonávat svou funkci. Mohlo by se tedy zdát, že tato úprava kontrolního práva je v případě společnosti GSP s.r.o. zcela zbytečná. Ovšem toto ujednání není nijak na škodu a situace se ve společnosti může změnit a pak může mít toto právo pro společníky velký význam.

Dalším právem je podle společenské smlouvy návrh na zrušení účasti soudem. To odpovídá § 148 obchZ, kde se uvádí, že společník nemůže ze společnosti vystoupit, může však, nejde-li o jediného společníka, navrhopnout, aby soud zrušil jeho účast ve společnosti, nelze-li na něm spravedlivě požadovat, aby ve společnosti setrval.

Posledním z uvedených práv je právo realizovat nárok na podíl ze zisku ve smyslu společenské smlouvy, ve které se dále uvádí v části IX., že po skončení roku obchodního, který je totožný s rokem kalendářním a po schválení roční účetní závěrky, stanoví valná hromada podíl každého společníka ze zisku, resp. při akceptování míry uhrazovací povinnosti dané výší vkladu, podíl na ztrátě za bezprostředně uplynulý kalendářní rok. Podíly na zisku i ztrátě společníků jsou stejné. Podíly se vyplatí do jednoho měsíce ode dne schválení roční účetní uzávěrky, nerozhodne-li valná hromada jinak.

Tato ujednání jsou úplně v pořádku, protože právo společníků na podíl na zisku patří mezi hlavní práva společníku ve společnosti s ručením omezeným. Toto právo nemůže být společníkům odebráno ani společenskou smlouvou.

Úprava povinností společníků ve společenské smlouvě

Z účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným mu plynou práva, ale také povinnosti. Společenská smlouva GSP s.r.o. věnuje část také povinnostem společníků.

První uvedenou povinností ve společenské smlouvě je, že společníci jsou povinni dodržovat právní předpisy a ustanovení společenské smlouvy. Tato povinnost společníka je jednou ze základních. Spadá do povinnosti loajality, která je jednou z nejdůležitějších povinností společníka a skrývá v sobě celou řadu dílčích povinností. Do povinnosti loajality spadá i většina dalších povinností uvedených ve společenské smlouvě společnosti GSP s.r.o.

Další uvedené povinnosti jsou povinnost upozornit druhého společníka na jakýkoliv případ porušení smlouvy nebo právních předpisů, či skutečnost způsobitou vyvolat škodu jménem, resp. na straně společnosti (materiální i morální), povinnost zdržet se všeho, co by mohlo poškodit dobré jméno společnosti nebo druhého společníka, povinnost nahradit škodu způsobenou společností svým zaviněným protiprávním jednáním, či porušením společenské smlouvy v rozsahu dané škody, nejvýše však ve výši jedné čtvrtiny jeho podílu na rozdělení zisku za uplynulý kalendářní rok. Pokud by společník způsobil škodu úmyslně, bylo by jeho povinností nahradit škodu v plném rozsahu. Toto ujednání je určitě velmi dobré pro společnost.

4.3. Návrhy úprav ve společenské smlouvě společnosti GSP s.r.o.

Společenská smlouva společnosti GSP s.r.o. se od založení společnosti moc nezměnila. Proběhlo v ní několik menších úprav, všechny z důvodu změn ve společnosti. V průběhu života společnosti GSP s.r.o. bylo sepsáno několik úplných znění společenské smlouvy a také dva dodatky ke společenské smlouvě. Do poslední verze úplného znění společenské smlouvy byl zatím zapracován pouze jeden z těchto dodatků, proto by bylo vhodné do nové verze společenské smlouvy zapracovat i druhý dodatek.

Společnost byla založena v roce 1993, v tehdejší právní úpravě se ještě hovořilo o základním jmění a o obchodní společnosti, v roce 2001 proběhla novelizace zákona a začalo se používat dnes známé označení základní kapitál a obchodní firma. Ve společenské smlouvě společnosti GSP s.r.o. se zatím stále objevuje toto starší názvosloví, proto by bylo vhodné jej změnit na aktuální. Část I. by tedy nově nesla název obchodní firma a sídlo.

Část II., kde jsou uvedeni společníci společnosti GSP s.r.o. by zůstala beze změny.

Část III. je předmět činnosti. Právě zde by bylo vhodné zapracovat dodatek ke společenské smlouvě z roku 2009, který se týká změn v předmětu činnosti společnosti.

V části IV., která je nazvána základní jmění a vklady společníků, by bylo opět dobré zavést aktuální názvosloví a základní jmění nahradit pojmem základní kapitál.

V části V. je určen správce vkladu, jedná se o jednoho ze společníků. U tohoto společníka nastala změna v adrese trvalého bydliště. Ve společenské smlouvě je uvedena stará adresa, proto by se mohla nahradit aktuální adresou trvalého pobytu společníka.

Část VI. je věnována rezervnímu fondu. Z hlediska obsahu není potřeba v této části nic měnit. Pouze by se mohlo základní jmění, které je zde zmiňováno opět nahradit základním kapitálem.

V části VII. jsou řešeny orgány společnosti GSP s.r.o. (valná hromada a jednatelé). V bodě 1.2 této části se nachází ujednání o tom, že pokud při hlasování na valné hromadě dojde k rovnosti hlasů, bude přijato to rozhodnutí valné hromady, pro které hlasoval první společník. Oba společníci mají stejně velký obchodní podíl a měli by proto mít stejná práva a povinnosti. Na jedné straně by se mohlo zdát, že toto ujednání znevýhodňuje druhého společníka, protože z něj vyplývá, že první společník si vždy prosadí svůj názor. Na straně druhé v současné situaci společnosti, kdy se na ní účastní právě dva společníci a tak by mohla snadno nastat situace, kdy každý ze společníků bude mít na určitý problém jiný názor a pokud by zde toto ujednání nebylo a společníci by se nedokázali dohodnout, vzhledem k tomu, že mají oba stejný počet hlasů, nemohlo by být valnou hromadou přijato žádné rozhodnutí a společnost by se tak nikam nepohnula. Společníci se nad tímto bodem mohou zamyslet, ale záleží pouze na jejich rozhodnutí, jestli je pro ně vyhovující a ve společenské smlouvě si jej nechají i nadále nebo se rozhodnou jej změnit.

Dále v bodě 1.3 této části by mohlo být vypuštěno, že valnou hromadu svolává kterýkoliv jednatel zpravidla jednou čtvrtletně. Úplně postačí, že valnou hromadu svolává kterýkoliv jednatel minimálně jednou ročně. Poslední úprava této části by mohla být opět všude, kde se nachází pojem základní jmění nahradit toto základním kapitálem.

Část VIII. je zaměřena na práva a povinnosti společníků. Pod bodem 1. Jsou rozepsána práva společníků. Tento bod by se dal doplnit ještě o další práva. Právo kontrolní je zde poměrně podrobně rozepsáno hned do několika bodů. Hlasovací právo zde zmíněno není. Hlasování společníků je sice řešeno v bodě 1. 2 části VII, ale mohlo by být uvedeno i pod právy společníků. Dále by se zde mohlo doplnit právo společníků na zasedání na valné hromadě. Dalším základním právem společníků je právo na vypořádací podíl a také by mohlo být doplněno. Společníci by si zde také mohli sjednat přednostní právo na převzetí obchodního podílu jiného společníka, který by se rozhodl svůj obchodní podíl převést. Z doplňkových práv by se mohlo uvést např. právo na převod obchodního podílu.

Bod 2. Části VIII. pak obsahuje povinnosti společníků. Všechny uvedené povinnosti jsou v pořádku a v souladu se zákonem, až na poslední, která se týká udělení výjimky zákazu konkurence jednomu ze společníků. Pro ostatní společníky z toho plyne povinnost respektovat tuto výjimku. Toto ujednání může být zcela vymazáno. Společníkovi, kterému byla výjimka udělena, dávno zanikla účast ve společnosti GSP s.r.o. Dále mohou společníci zvážit povinnost příplatkovou, povinnost ručení za dluhy společnosti a povinnost podrobit se usnesením valné hromady.

Ujednání v části IX., která se týká podílu na zisku a ztrátě, jsou zcela v pořádku a není zapotřebí je měnit.

Poslední úpravy společenské smlouvy by se mohly provést v části X., která pojednává o účasti ve společnosti, převodu, zániku členství a vypořádání. V prvním odstavci této části se je napsáno, že společník může převést svůj obchodní podíl se souhlasem valné hromady na jiného společníka nebo na jinou osobu (§ 115 ObchZ). Toto ujednání je v pořádku, ale mohlo by být přesunuto do části, která se věnuje právům společníků. Pro přehlednost by bylo dobré rozdělit tuto část X. pouze na účast ve společnosti a na vypořádání společníků. Ve společenské smlouvě je upraven pouze zánik účasti společníka ve společnosti, proto by se mohl doplnit také vznik účasti společníka ve společnosti. K možným způsobům zániku účasti společníka ve společnosti, které jsou ve smlouvě uvedeny, by mohl být doplněn zánik dohodou o ukončení účasti, zánik účasti v důsledku přeměn společnosti a zánik účasti v důsledku uplatnění práv věřitele plynoucích ze zástavního práva k obchodnímu podílu.

Části XI. až XIV. Jsou vyhovující jak pro společníky, tak pro společnost a není nutné v nich nic měnit.

5. Závěr

Společnost s ručením omezeným je nejčastěji volenou právní formou obchodní společnosti. Jedním z důvodů je výše základního kapitálu, která v současné době činí 200 000 Kč a od roku 2014, kdy by měl vstoupit v platnost nový zákon o obchodních korporacích, by to měla být pouze 1 Kč. Společníci ručí za závazky společnosti společně a nerozdílně, ale pouze do výše součtu všech nesplacených vkladů. Je tedy předpoklad, že v roce 2014 vznikne mnoho společností s ručením omezeným, protože to bude z hlediska ručení pro soukromé podnikatele výhodnější. Dalším důvodem může být na první pohled poměrně jednoduchá vnitřní struktura společnosti s ručením omezeným. Před zahájením podnikání je ovšem vhodné se podrobně seznámit jak se strukturou společnosti, tak také s fungováním společnosti s ručením omezeným.

Nejdůležitějším dokumentem společnosti s ručením omezeným je společenská smlouva, proto je dobré věnovat jejímu sestavení velkou pozornost. Pokud si ji zakladatelé sestavují sami, měli by si důkladně promyslet, co všechno chtějí mít ve smlouvě upraveno. Společenská smlouva musí obsahovat určité zákonem stanovené náležitosti, bez kterých by neplatila. Tyto náležitosti je možné najít v § 110 ObchZ. Ostatní (nepovinné) náležitosti už záleží pouze na zakladatelích, nesmí však být v rozporu se zákonem.

Společník společnosti s ručením omezeným je osoba, která se účastní na společnosti prostřednictvím obchodního podílu. Může existovat společnost, která má jediného společníka, maximálně jich však může mít 50. Z účasti na společnosti plynou společníkům práva, ale také povinnosti. Společníci musí dodržovat všechny povinnosti, které jim stanoví zákon, ale také společenská smlouva. Stejně tak, jako práva stanovená zákonem a společenskou smlouvou jim nesmí být upřena.

Postavení společníka ve společnosti s ručením omezeným je velmi významné. V praxi se často stává, že společníci jsou zároveň jednatele společnosti. Je tomu tak v případech, kdy se společníci přímo podílejí na běžném chodu společnosti a chtějí mít právo za společnost navenek jednat ve všech záležitostech. Obvykle jsou to také zaměstnanci společnosti. Nejčastěji je tomu tak také v případě společnosti, která má pouze jediného společníka, protože alespoň jednoho jednatele společnost s ručením omezeným mít musí. Stejně tak, jako společníci mají svá práva a povinnosti mají také jednatele svá práva a povinnosti. V případě, že jsou společníci zároveň jednatele, všechna tato práva a povinnosti se prolínají. Společníci si nemohou vybrat, že jako jednatele budou dodržovat některé povinnosti jednatele a jako

společníci některé z povinností společníků. Musí se řídit všemi a najít mezi nimi správnou rovnováhu.

Cílem bakalářské práce bylo aplikovat všechny tyto teoretické poznatky na společenskou smlouvu konkrétní společnosti s ručením omezeným.

Pro vypracování praktické části této bakalářské práce byla vybrána spolupráce s menší společností s ručením omezeným GSP s.r.o. Společnost poskytla pro účely této práce veškeré své zakladatelské dokumenty, dodatky společenské smlouvy a jiné související dokumenty jako například návrhy na zápis změn v obchodním rejstříku nebo smlouvu o převodu obchodního podílu. Po prostudování těchto podkladů byla vytvořena historie založení společnosti a také přehled všech změn, které ve společnosti nastaly od jejího vzniku.

Poslední verze úplného znění společenské smlouvy společnosti GSP s.r.o. byla podrobně rozebrána a zhodnocena. Zvláštní pozornost byla věnována úpravě práv a povinností společníků a také účasti společníků ve společnosti. Společnost GSP s.r.o. má ve své společenské smlouvě velmi dobře upravená práva a povinnosti společníků. Žádné ze základních práv společníků není opomenuto. Nejsou sice všechna uvedena přímo v části věnované právům a povinnostem, ale nachází se v jiných částech, se kterými úzce souvisí. Pouze pro přehlednost by mohla být ve stručné podobě doplněna do seznamu práv společníků a jejich podrobnější úprava by mohla být zachována. Uvedené povinnosti společníků jsou vhodné a v souladu se zákonem. Pouze poslední uvedená povinnost týkající se udělení výjimky ze zákazu konkurence by měla být ze společenské smlouvy odstraněna. Výjimka se totiž týká společníka, jemuž dávno zanikla účast ve společnosti GSP s.r.o. Na základě uvedených doporučení byl sestaven návrh nové podoby společenské smlouvy společnosti GSP s.r.o. Tento návrh se nachází v příloze č. 3. Návrh bude poskytnut společnosti GSP s.r.o. a její společníci se mohou rozhodnout, zda s ním souhlasí, či nikoliv.

Díky spolupráci s konkrétní společností s ručením omezeným byla mnohem lépe pochopena problematika postavení společníka ve společnosti s ručením omezeným a bylo velmi zajímavé srovnávat teoretické poznatky a znění zákonů se skutečnou společenskou smlouvou společnosti s ručením omezeným.

Seznam použité literatury a pramenů

Odborná literatura

- [1] BĚHOUNEK, Pavel. *Společnost s ručením omezeným*. 8. vyd. Jihlava: ANAG, 2008. 303 s. ISBN 978-80-7263-452-1.
- [2] DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. 3. vyd. Praha: ASPI, 2008. 428 s. ISBN 978-80-7357-344-7.
- [3] HEJDA, Jan. *Zánik účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným*. Praha: Linde, 2010. 264 s. ISBN 978-80-7201-798-0.
- [4] HORÁKOVÁ, Kateřina. *Vzory smluv a podání II*. Brno: Computer Press, 2006. 280 s. ISBN 80-251-1091-5.
- [5] JOSKOVÁ, Lucie a Pavel PRAVDA. *Obchodní zákoník 2012 – úplné znění s úvodním komentářem*. 8. Vyd. Praha: Grada Publishing, 2012. 112 s. ISBN 978-80-247-4030-0.
- [6] ŠVARC, Zbyněk et. al. *Základy obchodního práva*. 3. upr. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011. 426 s. ISBN 978-80-7380-322-3.

Právní předpisy

- [7] Zákon č. 513 ze dne 5. listopadu 1991 obchodní zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1991, částka 98, s. 2474-2564. Dostupný také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=513/1991&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy
- [8] Zákon č. 40 ze dne 26. února 1964 občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1964, částka 19, s. 202-248. Dostupný také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=40/1964&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy
- [9] Zákon č. 125 ze dne 19. března 2008 o přeměnách obchodních společností a družstev. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2008, částka 40, s. 1570-1629. Dostupný také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=125/2008&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

[10] Zákon č. 90 ze dne 25. ledna 2012 o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2012, částka 34, s. 1370-1482. Dostupný také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=90/2012&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.
ISSN 1211 – 1244

Interní materiály

[11] Společenská smlouva společnosti GSP s.r.o. ze dne 9. 11. 1993

[12] Společenská smlouva společnosti GSP s.r.o. ze dne 17. 3. 2004

Elektronické zdroje:

[13] DOLEČEK, Marek. Obchodní společnosti: založení a vznik. *BusinessInfo: oficiální portál pro podnikání a export* [online]. 2012 [cit. 2013-03-27]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/obchodni-spolecnosti-zalozeni-vznik-opu-4645.html>

[14] DOLEČEK, Marek. Obchodní společnosti – zrušení. *BusinessInfo: oficiální portál pro podnikání a export* [online]. 2009 [cit 2013-04-15]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/obchodni-spolecnosti-zruseni-opu-13548.html#b1>

[15] VŠE O s.r.o. *e-sro: vše, co potřebujete vědět o s.r.o.* [online]. [cit 2013-04-14]. Dostupné z: <http://www.e-sro.cz/spolecnici-firmy.htm>

[16] SUM, Tomáš. Podíl na likvidačním zůstatku ve společnosti s ručením omezeným. *epravo*. [online]. 2007 [cit 2013-04-17]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/podil-na-likvidacnim-zustatku-ve-spolecnosti-s-rucenim-omezenym-45748.html>

Seznam zkratek

FO - fyzická osoba

ObčZ - Občanský zákoník

ObchZ - Obchodní zákoník

PO - právnická osoba

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne *10.5.2013*

.....
Eva Pravňanská

Seznam příloh

Příloha č. 1 – první společenská smlouva společnosti GSP s.r.o.

Příloha č. 2 – poslední úplné znění společenské smlouvy společnosti GSP s.r.o.

Příloha č. 3 – Návrh nové společenské smlouvy společnosti GSP s.r.o.